

گذرنامه

هرتا مولر

ترجمه
مهداد وثوقی

انتشارات فروارید

سرشناسه: مولر، هرتا، ۱۹۵۳ - م.
 عنوان و نام پدیدآور: گذرنامه/ هرتا مولر؛ ترجمه‌ی مهرداد وثوقی.
 مشخصات نشر: تهران: مروارید، ۱۳۸۹.
 مشخصات ظاهری: ۱۲۰ ص.
 شابک: 978-964-191-137-1
 وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا
 یادداشت: عنوان اصلی: Der Mensch ist ein grosser Fasan auf der Welt (the Passport)
 موضوع: داستان‌های آلمانی - قرن ۲۰ م
 شناسه افزوده: وثوقی، مهرداد، ۱۳۵۷ -، مترجم.
 رده‌بندی کنگره: PT ۲۶۸۲ / ۱۲۸۹
 رده‌بندی دیویی: ۸۳۳ / ۹۱۴
 شماره کتابشناسی ملی: ۲۲۱۱۸۰۵

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

تهران، خیابان انقلاب، روبه‌روی دانشگاه تهران، پلاک ۱۱۸۸ / ص. پ. ۱۶۵۴ - ۱۳۱۴۵
 دفتر: ۶۶۴۰۰۸۶۶ - ۶۶۴۱۳۰۴۶ - ۶۶۴۸۴۶۱۲ - فاکس: ۶۶۴۸۴۰۲۷
 فروشگاه (۱): ۶۶۴۶۷۸۴۸ - فروشگاه (۲): ۸۸۲۷۵۲۲۱
 morvarid_pub@yahoo.com
 فروش اینترنتی: www.fimorvarid.ir

گذرنامه

هرتا مولر

ترجمه‌ی مهرداد وثوقی

تولید فنی: الناز ایللی

صفحه‌آرایی: تینا حسامی

چاپ اول زمستان ۱۳۹۰

چاپ گلشن

تیراژ ۱۱۰۰

شابک (۱-۱۳۷-۱۹۱-۹۶۴-۹۷۸) 978-964-191-137-1

۳۱۰۰۰ ریال

پیشگفتار

هرتا مولر در سال ۱۹۲۹ موفق به دریافت جایزه‌ی نوبل ادبیات شد و دوازدهمین زنی است که معتبرترین جایزه‌ی ادبیات جهان را به نام خود کرده است. کمیته‌ی نوبل ادبیات علت اهدای جایزه را به او این‌گونه شرح داد: کسی که با تمرکز بر شعر و صداقت در نثر، دورنمای زندگی محرومان را به تصویر کشیده است.

مولر، پس از هائیش بل، دومین آلمانی‌زبانی است که مشکلات بازماندگان پس از جنگ جهانی دوم را تشریح و در آثارش پسماندهای جنگ را در روان انسان‌ها بیان می‌کند.

مولر، که نویسنده و شاعری رومانیایی‌الاصل آلمانی است، در هفدهم اوت ۱۹۵۳ در خانواده‌ای کشاورز در روستای آلمانی‌زبان نچیدورف، واقع در غرب رومانی، به دنیا آمد. خانواده‌اش از اقلیت‌های آلمانی‌تبار قلمداد می‌شدند.

پس از اتمام جنگ جهانی دوم، در سال ۱۹۴۵، نیروهای نظامی شوروی مادرش را که فقط هفده سال داشت، به همراه صد هزار نفر دیگر به مدت پنج سال به اردوگاه کار اجباری تبعید کردند؛ اربیه‌ی خانوادگی‌شان را که از پدربزرگش به آن‌ها رسیده بود، به نفع حکومت کمونیست‌ها مصادره کردند؛ و پدرش که در دوران جنگ عضو گروه اس‌اس وافن بود، راننده‌ی

کامیون کمونیست‌ها شد.

مولر زبان رومانیایی را در دبیرستان فراگرفت و در دانشگاه تیمیشوارا در رشته‌ی مطالعات زبان آلمانی و ادبیات رومانی تحصیل کرد. در سال ۱۹۷۰، به علت امتناع از همکاری با پلیس مخفی حکومت نیکلای چائوشسکو^۱ شغل معلمی را از دست داد و به همین علت بارها به مرگ تهدید شد. در سال ۱۹۷۶ در کارخانه‌ای صنعتی به سمت مترجم گماشته شد، اما سه سال بعد، دوباره به علت امتناع از همکاری با پلیس مخفی، از آنجا اخراج شد. پس از آن، معلم کودکان شد و به تدریس خصوصی زبان آلمانی پرداخت.

اولین کتابش به نام خضیض را که مجموعه‌ی داستان کوتاه بود، در سال ۱۹۸۲ نوشت و با سانسور در بخارست رومانی به چاپ رساند. سپس در سال ۱۹۸۷، دو سال پیش از فروپاشی دیوار برلین، به همراه همسرش، ریچارد واگنر، به آلمان مهاجرت کرد و در سال ۱۹۹۷ به عضویت آکادمی زبان آلمانی درآمد.

او در دوره‌ای که در رومانی زندگی می‌کرد با محدودیت‌های بسیاری برای چاپ کتاب‌هایش روبه‌رو شد، اما پس از مهاجرت به آلمان با آزادی بیشتری آثارش را منتشر کرد و تا سال ۲۰۰۹ بیش از بیست جایزه از نهادهای ادبی دریافت کرد.

نام این کتاب که جزو اولین آثار نویسنده محسوب می‌شود، یکی از ضرب‌المثل‌های رومانیایی است: *انسان قرقاول بزرگ هستی است*. قرقاول جزو پرندگانی است که به علت زیبایی و داشتن پره‌های رنگی، همواره در اسارت یا تیررس شکارچیان بوده است. از آنجایی که ضرب‌المثل‌ها متعلق به فرهنگ جامعه‌ی مبدأ است، این کتاب در کشورهای دیگر اروپا با نام *گذرنامه* انتشار یافت. موضوع گذرنامه، همچون دیگر آثار او، رنج و تنهایی

۱. آخرین دیکتاتور رومانی که در سال ۱۹۸۹ با فروپاشی حزب کمونیست، به علت فجایعی که به بار آورده بود، به همراه همسرش، تیرباران شد.

اقلیت‌های آلمانی‌زبان در حکومت دیکتاتوری چائوشسکو و مصایب زندگی بازماندگان پس از جنگ است؛ همچنین شباهت بسیار زیادی به زندگی مولر دارد.^۱ نثر داستان با شعر آمیخته است و از تلمیحات بسیاری در آن استفاده شده است. هر یک از رنگ‌ها و نام گل‌ها نوعی تلمیح است - و از ویژگی‌های آن می‌توان به جملات کوتاه برای ایجاد ضرب‌آهنگ‌های تند اشاره کرد.

آثار هرتا مولر در رومانی و آلمان بارها به چاپ رسیده و ترجمه‌های آن، مخصوصاً پس از دریافت جایزه‌ی نوبل، در بسیاری از کشورهای اروپا و آمریکا منتشر شده است. برخی از آثار او عبارت‌اند از:

حضیض (۱۹۸۲)، *بانگویی ناراحت‌کننده* (۱۹۸۴)، *فوریه‌ی پابرهنه* (۱۹۸۷)، *انسان قرقاوی بزرگ هستی است* (گذرنامه) (۱۹۸۹)، *مسافرت روی یک پا* (۱۹۸۹)، *شیطان در آیین نشسته* (۱۹۹۱)، *حتی در گذشته‌ها، روباه شکارچی بود* (۱۹۹۲)، *نگهبان نشانه‌اش را می‌ستاند* (۱۹۹۳)، *رسید، ولی انگار نه به آنجا* (۱۹۹۴)، *گرسنه و ابریشم* (۱۹۹۵)، *سرزمین گوجه‌های سبز* (۱۹۹۶)، *گرفتار دام* (۱۹۹۶)، *قرار ملاقات* (۲۰۰۱)، *عالی جنابان رنگ‌باخته با فنجان‌های اسپرسو در دست* (۲۰۰۵)، *نوسان تنفس* (هرچه دارم با خود برداشته‌ام) (۲۰۰۹).

در پایان، لازم می‌دانم از خانم الاهی دهنوی که زحمت مقابله‌ی ترجمه با متن انگلیسی را متقبل شدند، قدردانی کنم.

مهرداد ونوفی - زمستان ۸۹

۱. برای مثال، می‌توان به شباهت آملیه به نویسنده و کاتارینا به مادر او اشاره کرد.